

61999J0297

Arrest van het Hof (Vijfde kamer) van 18 januari 2001. - Strafzaak tegen Skills Motor Coaches Ltd, B.J. Farmer, C.J. Burley en B. Denman. - Verzoek om een prejudiciële beslissing: Nottingham Magistrates' Court - Verenigd Koninkrijk. - Voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer - Registratiebladen van het controleapparaat - Verplichting om werktijden, werkonderbrekingen en rusttijden op te tekenen. - Zaak C-297/99.

Jurisprudentie 2001 bladzijde I-00573

Samenvatting

Partijen

Overwegingen van het arrest

Beslissing inzake de kosten

Dictum

Trefwoorden

Vervoer - Wegvervoer - Sociale bepalingen - Controles - Werktijden, andere dan rijtijden in zin van artikel 15 van verordening nr. 3821/85 - Begrip

(Verordening nr. 3821/85 van de Raad, art. 15)

Samenvatting

\$\$Artikel 15 van verordening nr. 3821/85 betreffende het controleapparaat in het wegvervoer, moet aldus worden uitgelegd dat de verplichting voor de bestuurder, alle andere werktijden te registreren, ook geldt voor de tijd die hij nodig heeft om zich te verplaatsen teneinde een voertuig over te nemen waarin een controleapparaat moet worden geïnstalleerd en gebruikt en dat zich elders bevindt dan in zijn woonplaats of het exploitatiecentrum van de werkgever, ongeacht of deze laatste dienaangaande instructies heeft gegeven dan wel of de bestuurder kan kiezen, wanneer en hoe hij dat traject aflegt. Tijdens dat traject komt hij immers een verplichting tegenover zijn werkgever na en beschikt hij dus niet vrij over zijn tijd.

Voorts moet artikel 15 aldus worden uitgelegd dat de betrokken verplichting ook geldt voor de tijd die een bestuurder, voordat hij een aan deze verordening onderworpen voertuig overneemt, in het kader van een vervoerdienst die niet binnen het toepassingsgebied van verordening nr. 3821/85 valt, aan het besturen van een voertuig besteedt.

(cf. punten 23, 35, 39 en dictum)

Partijen

In zaak C-297/99,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 234 EG van de Nottingham Magistrates' Court (Verenigd Koninkrijk), in de aldaar dienende strafzaak tegen

Skills Motor Coaches Ltd,

B. J. Farmer,

C. J. Burley

en

B. Denman,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 15 van verordening (EEG) nr. 3821/85 van de Raad van 20 december 1985 betreffende het controleapparaat in het wegvervoer (PB L 370, blz. 8), wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vijfde kamer),

samengesteld als volgt: A. La Pergola, kamerpresident, M. Wathelet, D. A. O. Edward, P. Jann (rapporteur) en L. Sevón, rechters,

advocaat-generaal: A. Saggio,

griffier: D. Louterman-Hubeau, afdelingshoofd,

gelet op de schriftelijke opmerkingen ingediend door:

- Skills Motor Coaches Ltd en Farmer, Burley en Denman, vertegenwoordigd door M. Laprell, barrister, geïnstrueerd door Pellys, solicitors,

- de regering van het Verenigd Koninkrijk, vertegenwoordigd door M. Ewing als gemachtigde, bijgestaan door S. Masters, barrister,

- de Zweedse regering, vertegenwoordigd door A. Kruse als gemachtigde,

- de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door M. Wolfcarius en F. Benyon als gemachtigden,

gezien het rapport ter terechtzitting,

gehoord de mondelinge opmerkingen van Skills Motor Coaches Ltd en Farmer, Burley en Denman, vertegenwoordigd door M. Laprell; de regering van het Verenigd Koninkrijk, vertegenwoordigd door G. Amodeo als gemachtigde, bijgestaan door S. Masters; de Nederlandse regering, vertegenwoordigd door J. van Bakel als gemachtigde; de Zweedse regering, vertegenwoordigd door B. Hernqvist als gemachtigde, en de Commissie, vertegenwoordigd door M. Shotter als gemachtigde, ter terechtzitting van 21 juni 2000,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 21 september 2000,

het navolgende

Arrest

Overwegingen van het arrest

1 Bij beschikking van 30 juni 1999, bij het Hof ingekomen op 6 augustus daaraanvolgend, heeft de Nottingham Magistrates' Court krachtens artikel 234 EG een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van artikel 15 van verordening (EEG) nr. 3821/85 van de Raad van 20 december 1985 betreffende het controleapparaat in het wegvervoer (PB L 370, blz. 8).

2 Die vraag is gerezen in een strafzaak tegen de onderneming Skills Motor Coaches Ltd (hierna: Skills") en Farmer, Burley en Denman, die bij deze onderneming in dienst zijn als buschauffeur en ervan worden verdacht, de voorschriften inzake het gebruik van het controleapparaat in het wegvervoer te hebben overtreden.

Toepasselijke bepalingen

De communautaire regeling

3 Artikel 1, punt 5, van verordening (EEG) nr. 3820/85 van de Raad tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer (PB L 370, blz. 1) bepaalt:

In deze verordening wordt verstaan onder:

[...]

5) „rusttijd, ieder ononderbroken tijdvak van ten minste een uur waarin de bestuurder vrij over zijn tijd kan beschikken.”

4 Artikel 4, punt 3, van deze verordening bepaalt:

Deze verordening is niet van toepassing op vervoer met:

[...]

3) voertuigen die bestemd zijn voor het geregeld personenvervoer waarvan de lengte van het traject niet groter is dan 50 kilometer.”

5 Artikel 15, leden 2 en 3, van verordening nr. 3821/85 bepaalt:

2. De bestuurders moeten voor iedere dag dat zij rijden, registratiebladen gebruiken vanaf het tijdstip waarop zij het voertuig overnemen. Het registratieblad wordt niet vóór het einde van de dagelijkse werktijd uit het apparaat genomen, tenzij zulks anderszins is toegestaan. Geen enkel registratieblad mag worden gebruikt voor een langere periode dan die waarvoor dat bestemd is.

Wanneer de bestuurders niet bij het voertuig zijn en daardoor het apparaat in het voertuig niet zelf kunnen bedienen, moeten de in lid 3, tweede streepje, onder b, c en d, aangegeven tijdgroepen met de hand, door automatische registratie of anderszins, leesbaar op het registratieblad worden opgetekend zonder dat dit wordt bevuild.

Zij brengen op de registratiebladen de nodige wijzigingen aan indien meer dan één bestuurder zich in het voertuig bevindt, zodat de gegevens die zijn bedoeld in hoofdstuk II, punten 1 tot en met 3, van bijlage I, worden geregistreerd op het blad van de bestuurder die daadwerkelijk het voertuig bestuurt.

3. De bestuurders:

- zien erop toe dat de tijdsaanduiding op het blad overeenkomt met de wettelijke tijd van het land waar het voertuig is ingeschreven,

- belasten zich met het bedienen van de schakelorganen met behulp waarvan de volgende te registreren tijden kunnen worden onderscheiden:

a) onder het teken [niet weergegeven teken]: de rijtijd;

b) onder het teken [niet weergegeven teken]: alle andere werktijden;

c) onder het teken [niet weergegeven teken]: de tijd dat de bestuurders beschikbaar zijn, te weten:

- de wachttijd, dat wil zeggen de tijd gedurende welke de bestuurders slechts op de plaats van het werk behoeven te blijven om gevolg te geven aan eventuele oproepen tot begin of hervatting van de rit, of tot andere werkzaamheden,

- de tijd gedurende de rit doorgebracht naast de bestuurder,

- de tijd gedurende de rit doorgebracht op een slaapbank;

d) onder teken [niet weergegeven teken]: de werkonderbrekingen en de dagelijkse rusttijden."

De nationale regeling

6 Section 97 van de Transport Act 1968 (wet van 1968 betreffende het vervoer) voorziet in sancties in geval van niet-naleving, met name, van de in de artikelen 13 tot en met 15 van verordening nr. 3821/85 opgenomen voorschriften.

Feiten en procesverloop in het hoofdgeding

7 Skills is een in Nottingham gevestigde onderneming, die zich bezig houdt met het vervoer van reizigers per touringcar. Zij heeft Farmer, Burley en Denman als buschauffeurs in dienst. In het kader van hun werk kan het voorkomen, dat de chauffeurs van Skill een touringcar elders moeten overnemen dan in het depot of in hun woonplaats. Elke bestuurder mag vrij kiezen hoe hij zich naar het door de onderneming aangeduide punt begeeft.

8 Het Vehicle Inspectorate, een dienst van het Ministerie van Vervoer, ging over tot een controle van de door de chauffeurs van Skills gebruikte registratiebladen voor de maand december 1997. Bij deze controle onderzocht het eveneens het door Skills opgestelde register, waarin de opdrachten van de chauffeurs moesten worden genoteerd, evenals de plaats waar en het uur waarop zij hun dienst moesten aanvatten om een bepaalde rit of taak uit te voeren. Bij vergelijkend onderzoek van de registratiebladen en het register kwamen een aantal tegenstrijdigheden aan het licht wat betreft de uren waarop Farmer, Burley en Denman hun dienst hadden aangevat.

9 De eerste categorie bezwaren, categorie A" genoemd, betreft Farmer en Burley. Deze laatsten zouden herhaaldelijk een voertuig hebben bestuurd, hetzij vanaf hun woonplaats, hetzij vanaf het exploitatiecentrum van Skills, om zich naar de plaats te begeven waar zij een voertuig zouden overnemen waarin een tachograaf moest worden geïnstalleerd en gebruikt. Volgens het register maakte de voor dit traject benodigde tijd deel uit van de werktijd, maar hij werd niet overeenkomstig artikel 15 van verordening nr. 3821/85 met de hand op de registratiebladen aangebracht.

10 De tweede categorie bezwaren, categorie B" genoemd, betreft Denman, die op 18 december 1997 zijn werk aanvatte met een als nationaal geregeld personenvervoer te beschouwen dienst, die op grond van artikel 4, lid 3, van verordening nr. 3820/85 en artikel 3, lid 1, van verordening nr. 3821/85 buiten het toepassingsgebied van deze verordeningen viel. Vervolgens nam Denman in Nottingham een voertuig over waarin een tachograaf moest worden gebruikt, maar de tijd tussen het ogenblik waarop hij volgens het register zijn werk in het geregeld personenvervoer aanvatte, en het ogenblik waarop hij het met een tachograaf uitgerust voertuig overnam, werd niet op de overgelegde registratiebladen aangebracht.

11 Skills, Farmer, Burley en Denman (hierna tezamen: verweerders in het hoofdgeding") wordt thans verweten, in section 97 van de Transport Act van 1968 bedoelde voertuigen te hebben gebruikt, zonder overeenkomstig de artikelen 13 tot en met 15 van verordening nr. 3821/85, gebruik te maken van het registratiemateriaal.

12 De verwijzende rechter herinnert in de eerste plaats aan het arrest van 2 juni 1994, Van Swieten (C-313/92, Jurispr. blz. I-2177), waarin is geoordeeld, dat de uitdrukking elke periode van 24 uur" in artikel 8, lid 1, van verordening nr. 3820/85 aldus moet worden opgevat, dat zij doelt op elk interval van die duur dat begint op het moment waarop de bestuurder, na een periode van wekelijkse of dagelijkse

rust, de tachograaf in werking stelt. Wanneer de dagelijkse rust wordt genomen in twee of drie afzonderlijke periodes, dient de berekening te beginnen aan het einde van de periode die minimaal acht uur heeft geduurd.

13 In de tweede plaats verwijst de verwijzende rechter naar het arrest van 9 juni 1994, Michielsen en GTS (C-394/92, Jurispr. blz. I-2497). Volgens dit arrest omvat de dagelijkse werktijd "in de zin van artikel 15, lid 2, van verordening nr. 3821/85 de rijtijd, alle andere werktijden, de tijd dat de bestuurders beschikbaar zijn, de werkonderbrekingen en de dagelijkse rusttijd, voorzover deze niet langer dan een uur duurt, wanneer de bestuurder deze rusttijd in twee of drie periodes verdeelt. Het Hof heeft hieraan toegevoegd, dat die dagelijkse werktijd begint op het moment waarop de bestuurder, na een periode van wekelijkse of dagelijkse rust, de tachograaf in werking stelt of, in geval van splitsing van de dagelijkse rust, aan het einde van de rustperiode die minimaal acht uur heeft geduurd.

14 Zich baserend op deze rechtspraak zijn verweerders in het hoofdgeding van mening, dat de tijden vóór de overname van een met een tachograaf uitgerust voertuig niet op de registratiebladen hoeven te worden aangebracht.

15 Aangezien zij twijfelt over de uitlegging die aan de relevante bepalingen van gemeenschapsrecht moet worden gegeven, heeft de Nottingham Magistrates' Court besloten de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet het vereiste in artikel 15, leden 2 en 3, van verordening nr. 3821/85 van de Raad, dat een bestuurder ,alle andere werktijden en ,de werkonderbrekingen en de dagelijkse rusttijden op het registratieblad optekent, aldus worden uitgelegd, dat deze begrippen mede omvatten:

a) de tijd die wordt besteed aan het traject naar de plaats waar een voertuig wordt overgenomen waarin een controleapparaat moet worden geïnstalleerd en gebruikt, in de hierboven onder categorie A uiteengezette omstandigheden, dat wil zeggen:

i) de duur van het overeenkomstig de instructies van de werkgever afgelegde traject, of

ii) de tijd (die deel uitmaakt van de dagelijkse of wekelijkse rusttijd na de laatste werktijd) gedurende welke de werknemer op een tijdstip en op een manier van eigen keuze onder weg is;

b) de tijd die wordt besteed aan het rijden of het uitvoeren van andere taken, die zijn vrijgesteld van de verplichting een controleapparaat te installeren en te gebruiken, in de hiervoor onder categorie B uiteengezette omstandigheden?"

De prejudiciële vraag

16 Vooraf moet worden vastgesteld, dat blijkens de derde overweging van haar considerans, verordening nr. 3821/85 een efficiënte controle van de bepalingen van verordening nr. 3820/85 beoogt te verzekeren.

17 Laatstgenoemde verordening beoogt volgens de eerste overweging van haar considerans de concurrentievoorwaarden te harmoniseren en de arbeidsvoorwaarden en de verkeersveiligheid te verbeteren.

18 De artikelen 6 tot en met 9 van verordening nr. 3820/85 bevatten bepalingen in verband met rijtijden, onderbrekingen en rusttijden, die, zoals blijkt uit de veertiende overweging van haar considerans, beantwoorden aan overwegingen verband houdend met de verkeersveiligheid.

19 Deze bepalingen beogen te verzekeren, dat de rijtijd van de bestuurder wordt onderbroken door een rusttijd, teneinde te waarborgen dat hij niet zo lang achtereen achter het stuur zit dat hij vermoeid raakt en de verkeersveiligheid in gevaar brengt (arrest Van Swieten, reeds aangehaald, punt 23).

20 In het licht van deze overwegingen moeten de twee verschillende aan het Hof voorgelegde hypothesen afzonderlijk worden onderzocht.

Het eerste onderdeel van de vraag

21 Met het eerste onderdeel van zijn vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen, of artikel 15 van verordening nr. 3821/85 aldus moet worden uitgelegd, dat de verplichting voor de bestuurder alle andere werktijden te registreren, ook geldt voor de tijd die hij nodig heeft om zich te verplaatsen teneinde een voertuig over te nemen waarin een controleapparaat moet worden geïnstalleerd en gebruikt en dat zich elders bevindt dan in zijn woonplaats of het exploitatiecentrum van de werkgever. Hij wenst eveneens te vernemen, of het antwoord op deze vraag anders luidt naargelang de werkgever al dan niet instructies heeft gegeven, wanneer en hoe dat traject moet worden afgelegd.

22 In dit verband stellen verweerders in het hoofdgeding, dat een bestuurder die zich van zijn woonplaats naar de plaats van overname van een voertuig begeeft en vrij kiest hoe dit traject wordt afgelegd, vrij over zijn tijd kan beschikken, zodat deze tijd moet worden beschouwd als deel uitmakend van de rusttijd zoals gedefinieerd in artikel 1, punt 5, van verordening nr. 3820/85.

23 Deze uitlegging kan niet worden aanvaard. Een bestuurder die zich naar een bepaalde plaats begeeft die door zijn werkgever is aangeduid en niet het exploitatiecentrum van de onderneming is, om er een voertuig over te nemen en te besturen, komt een verplichting tegenover zijn werkgever na. Tijdens dit traject beschikt hij dus niet vrij over zijn tijd.

24 Daarenboven heeft het Hof reeds geoordeeld, dat het begrip werktijd in de zin van artikel 15 van verordening nr. 3821/85 ziet op de momenten van daadwerkelijke activiteit van de bestuurder die het rijden kunnen beïnvloeden, de rijtijd daaronder begrepen (arrest Michielsen en GTS, reeds aangehaald, punt 14).

25 Zo kan de tijd die een bestuurder heeft benut om zich te begeven naar de plaats waar hij een met een tachograaf uitgerust voertuig overneemt, het rijden beïnvloeden, aangezien de vermoeidheid van de bestuurder erdoor zal worden vergroot.

26 In het licht van het doel van verordening nr. 3820/85, dat erin bestaat de verkeersveiligheid te verbeteren, moet deze tijd bijgevolg worden beschouwd als deel uitmakend van alle andere werktijden in de zin van artikel 15 van verordening nr. 3821/85.

27 Deze uitlegging is eveneens in overeenstemming met het streven de werkomstandigheden van de bestuurders te verbeteren, aangezien hierdoor wordt vermeden dat de tijdvakken waarin zij een activiteit uitoefenen die hun werkgever ten goede komt, als rusttijden worden beschouwd.

28 Het is in dit verband irrelevant of de bestuurder nauwkeurige instructies over de aflegging van dit traject heeft ontvangen. Door zich naar een bepaalde, al dan niet ver van het exploitatiecentrum van zijn werkgever verwijderd punt te begeven, voert de bestuurder een taak uit die voortvloeit uit de relatie met zijn werkgever. Hij beschikt gedurende die tijd niet vrij over zijn tijd.

29 Wat het argument van verweerders in het hoofdgeding betreft, dat uit de reeds aangehaalde arresten Van Swieten alsook Michielsen en GTS kan worden afgeleid, dat generlei tijd op de registratiebladen hoeft te worden ingeschreven zolang het met een tachograaf uitgerust voertuig niet is overgenomen, zij eraan herinnerd, dat het Hof in die arresten om uitlegging was gevraagd van de begrippen "elke periode van 24 uur" in de zin van artikel 8, lid 1, van verordening nr. 3820/85 en "dagelijkse werktijd" in de zin van artikel 15, lid 2, van verordening nr. 3821/85. Rekening houdend met de doelstellingen van deze verordeningen, heeft het Hof deze perioden gedefinieerd als beginnende op het ogenblik waarop de bestuurder, na een periode van wekelijkse of dagelijkse rust, de tachograaf in werking stelt. Bij het geven van deze definitie heeft het Hof een uitspraak gedaan over een geval waarin het besturen van een met een tachograaf uitgerust voertuig onmiddellijk na een rusttijd begon. Uit deze arresten kan niet worden afgeleid, dat het Hof daarmee de perioden van daadwerkelijke activiteit die zich na een rustperiode situeren, maar vóór de overname van een met een tachograaf uitgerust voertuig, van de werktijd heeft willen uitsluiten.

30 De verplichting perioden vóór de overname van het voertuig op de registratiebladen in te schrijven, ligt voor het overige geheel in de lijn van artikel 15, lid 2, van verordening nr. 3821/85.

31 Volgens deze bepalingen moeten de bestuurder weliswaar voor iedere dag dat hij rijdt, registratiebladen gebruiken vanaf het moment waarop hij het voertuig overneemt, maar het is niet uitgesloten, dat hij ook vóór dit moment gelegen tijden moet registreren, gelijk uitdrukkelijk verlangd wordt wanneer de bestuurder zich van zijn voertuig verwijderd.

32 Uit deze bepaling volgt ook, dat die tijden niet kunnen worden beschouwd als deel uitmakend van de rijtijd, zelfs indien zij worden benut om een voertuig te besturen waarvoor de in verordening nr. 3820/85 opgelegde rij- en rusttijden niet hoeven te worden nageleefd.

33 Voor tijden die buiten het met een tachograaf uitgerust voertuig worden doorgebracht, waartoe per definitie met name de tijden behoren waarin een ander voertuig wordt bestuurd, voorziet artikel 15, lid 2, van verordening nr. 3821/85 uitsluitend in registratie in één van de in artikel 15, lid 3, tweede streepje, sub b, c en d, bedoelde rubrieken, met uitsluiting van registratie in de rubriek onder artikel 15, lid 3, tweede streepje, sub a, die enkel betrekking heeft op de tijden waarin het betrokken voertuig wordt bestuurd.

34 Voorzover dit aspect van de geldende regeling negatieve gevolgen voor de verkeersveiligheid kan hebben, staat het aan de gemeenschapswetgever, tot een eventuele wijziging te beslissen.

35 Op het eerste onderdeel van de vraag moet bijgevolg worden geantwoord, dat artikel 15 van verordening nr. 3821/85 aldus moet worden uitgelegd, dat de verplichting voor de bestuurder alle andere werktijden te registreren, ook geldt voor de tijd die hij nodig heeft om zich te verplaatsen teneinde een voertuig over te nemen waarin een controleapparaat moet worden geïnstalleerd en gebruikt en dat zich elders bevindt dan in zijn woonplaats of het exploitatiecentrum van de werkgever, zults ongeacht of deze laatste dienaangaande instructies heeft gegeven dan wel de bestuurder kan kiezen wanneer en hoe hij dat traject aflegt.

Het tweede onderdeel van de vraag

36 Met het tweede onderdeel van zijn vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen, of artikel 15 van verordening nr. 3821/85 aldus moet worden uitgelegd, dat de verplichting voor de bestuurder alle andere werktijden te registreren, ook geldt voor de tijd die een bestuurder, voordat hij een aan deze verordening onderworpen voertuig overneemt, in het kader van een vervoerdienst die niet onder het toepassingsgebied van verordening nr. 3821/85 valt, aan het besturen van een voertuig besteedt.

37 Dienaangaande staat vast, dat die tijd een periode van werkelijke activiteit van de bestuurder is, die

het rijden kan beïnvloeden en tijdens welke hij niet vrij over zijn tijd beschikt.

38 Om de redenen uiteengezet in de punten 29 tot en met 31 van het onderhavige arrest geldt de verplichting die tijd te registreren - in tegenstelling tot hetgeen verweerders in het hoofdgeding met hun in punt 14 van het onderhavige arrest weergegeven argument aanvoeren - ongeacht de omstandigheid, dat zij is gelegen vóór het moment waarop een met een tachograaf uitgerust voertuig wordt overgenomen.

39 Op het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag moet bijgevolg worden geantwoord, dat artikel 15 van verordening nr. 3821/85 aldus moet worden uitgelegd, dat de verplichting voor de bestuurder alle andere werktijden te registreren, ook geldt voor de tijd die een bestuurder, voordat hij een aan deze verordening onderworpen voertuig overneemt, in het kader van een vervoerdienst die niet onder het toepassingsgebied van verordening nr. 3821/85 valt, aan het besturen van een voertuig besteedt.

Beslissing inzake de kosten

Kosten

40 De kosten door de regering van het Verenigd Koninkrijk, de Nederlandse en de Zweedse regering alsmede de Commissie wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

Dictum

HET HOF VAN JUSTITIE (Vijfde kamer),

uitspraak doende op de door de Nottingham Magistrates' Court bij beschikking van 30 juni 1999 gestelde vraag, verklaart voor recht:

Artikel 15 van verordening (EEG) nr. 3821/85 van de Raad van 20 december 1985 betreffende het controleapparaat in het wegvervoer moet aldus worden uitgelegd, dat de verplichting voor de bestuurder, alle andere werktijden te registreren, ook geldt voor:

- de tijd die hij nodig heeft om zich te verplaatsen teneinde een voertuig over te nemen waarin een controleapparaat moet worden geïnstalleerd en gebruikt en dat zich elders bevindt dan in zijn woonplaats of het exploitatiecentrum van de werkgever, zulks ongeacht of deze laatste dienaangaande instructies heeft gegeven dan wel de bestuurder kan kiezen, wanneer en hoe hij dat traject aflegt;*
- de tijd die een bestuurder, voordat hij een aan deze verordening onderworpen voertuig overneemt, in het kader van een vervoerdienst die niet onder het toepassingsgebied van verordening nr. 3821/85 valt, aan het besturen van een voertuig besteedt.*